

УДК 334 (477+611)

Тетяна Лахманюк

СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ І ТУНІСЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ В ПОЛІТИЧНОМУ ВИМІРІ

У статті авторка розглядає політичне співробітництво України та Туніської Республіки, акцентує увагу на договірно-правовій базі цих контактів, досліджує напрямки політичних зв'язків, їх зміст і пріоритети.

Ключові слова: Україна, Туніська Республіка, політичне співробітництво, відносини, зовнішня політика.

Міжнародне співробітництво ще з давніх-давен складало невід'ємну сторінку розвитку тієї чи іншої країни. Деякий час Україна не мала власної державності, перебувала у сфері впливу поневолювачів, а отже говорити про самостійну діяльність і представництво на міжнародному рівні було марно. Лише після здобуття незалежності в 1991 р., перед Україною постали нові перспективи та можливості співпрацювати не лише з державами колишнього СРСР, але й з країнами Заходу, Сходу, а також – Азії та Африки. Не винятком стала і Туніська Республіка, яка однією з перших визнала незалежність України та люб'язно протягнула руку допомоги слабкій у всіх відношеннях державі. Цей факт виявився досить сприятливим для України, адже Туніс вважають однією із найрозвиненіших країн Північної Африки, з хорошою інфраструктурою та чималими запасами нафти. Незважаючи на те, що Туніська Республіка більш як у три рази менша від України за площею, вона здобула незалежність ще в 1956 р., пройшла значно довший шлях до міжнародного визнання, здобула чималий досвід, яким зараз ділиться із Україною. У свою чергу, Україна привертає Туніс своїми науковцями, а також перспективами торгівельно-економічного співробітництва.

На сьогоднішній день розвиток взаємовідносин між Україною і країнами Азії та Африки виходить на новий рівень. Якщо у минулому, це в основному були закриті від зовнішнього світу країни, то зараз відчутні тенденції позитивного розвитку на шляху до повної гармонізації їх відносин із країнами Заходу, в тому числі – з Україною. Тому для науковців тема дослідження взаємовідносин між Україною та країнами Африки є актуальною, і такою, що потребує всебічного та ґрунтовного вивчення.

Оскільки, встановлення політичних, торгівельно-економічних, гуманітарно-культурних, а також соціальних зв'язків між Україною та Туніською Республікою відбулося лише на зламі ХХ–ХХІ ст., повноцінного дослідження цієї теми як в українських, так і у туніських наукових колах немає. Можна виділити В. В. Макуха, який займався дослідженням взаємовідносин між Україною та країнами Магрибу, в тому числі й України та Тунісу [2].

Метою дослідження є аналіз основних подій історії налагодження і розвитку українсько-туніських міждержавних взаємин. Завдання: висвітлити історико-політичні передумови та чинники налагодження українсько-туніської співпраці в нових геополітичних умовах; дослідити основні тенденції процесу становлення і розвитку політичних зв'язків, механізми формування та реалізації повноцінних двосторонніх відносин; показати місце українсько-туніських стосунків у структурі міжнародних відносин.

Об'єктом дослідження є історія міжнародних відносин і зовнішньої політики України та Туніської Республіки в нових геополітичних умовах.

Предмет дослідження становлять головні напрямки і пріоритети політичних

відносин між Україною та Туніською Республікою, визначення основних закономірностей і тенденцій зародження та розвитку міждержавних взаємин, їх місце у структурі міжнародних відносин.

Політична співпраця – один із основних напрямків міжнародного співробітництва. Налагодження політичних взаємозв'язків і підписання низки договорів й угод – шлях до міцної дружби та взаємодопомоги. Тунісько-українські відносини почали розвиватися після здобуття Україною незалежності. Туніська Республіка була однією з небагатьох країн, які ще 1991 року визнали її незалежність. 25 грудня 1991 р. Туніс офіційно привітав Україну зі здобуттям незалежності, а президент Тунісу Зін Ель Абдін Бен Алі офіційно надіслав привітання президентові України.

Дипломатичні відносини між Україною і Туніською Республікою встановлені 24 червня 1992 р. шляхом підписання відповідного Протоколу під час перебування у Києві Місії дружби та доброї волі Тунісу на чолі з Міністром охорони здоров'я Далі Джазі [4].

Як і з будь-якою із країн світу, для плідної співпраці перш за все потрібно відкрити посольство. І от, цей історичний факт стався 11 жовтня 1993 р., коли почало функціонувати Посольство Туніської Республіки в Україні. А от українське Посольство відчинило свої двері у Тунісі лише 20 вересня 1996 р. За майже двадцять років співпраці між Україною та Тунісом послами було п'ять представників України. Проте, все складалося не так перспективно, як би цього хотілося. У зв'язку з фінансовими труднощами вже 24 червня 1997 р. було оголошено про рішення Уряду Туніської Республіки закрити своє посольство в Києві.

У часи становлення україно-туніських відносин з офіційним візитом до Тунісу в грудні 1993 р. вирушив президент України Леонід Кравчук. Під час візиту було підписано Декларацію про принципи дружби та співробітництва між Україною і Тунісом. Крім того, під час цієї подорожжі президенти обох країн обговорили низку домовленостей, які стали основою співробітництва у майбутньому. Світ побачили ряд угод про співпрацю в торгівельно-економічній та науково-технічній сферах.

Протоколом щодо політичних консультацій між МЗС України і МЗС Туніської Республіки від 1 лютого 1993 р., підписаним під час перебування у Тунісі урядової делегації України на чолі з Першим заступником міністра закордонних справ України М. П. Макаревичем, який є важливим інструментом підтримання політичного діалогу, започаткована практика регулярних політичних консультацій між зовнішньополітичними відомствами обох країн [5].

Активну співпрацю розпочали не лише президенти України і Туніської Республіки, а й міністри закордонних справ, які співпрацюють під час сесій Генеральної асамблеї ООН у Нью-Йорку. Цю практику започатковано ще з 1992 р., продовжується вона й до сьогодні. Зокрема, 28 вересня 2010 р. в рамках участі у роботі 65-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН в Нью-Йорку відбулася зустріч Міністра закордонних справ України К. І. Грищенка з Міністром закордонних справ Тунісу К. Моржаном. Прослідковується ланцюжок взаємопов'язаних і не розривних зустрічей, які не лише свідчать про бажання співпрацювати України та Тунісу, але й, на міжнародному рівні підтверджують ці задуми.

27–29 червня 1996 р. в Києві був проведений перший раунд політичних консультацій під час перебування делегації МЗС Тунісу на чолі з Державним секретарем МЗС Тунісу (українську делегацію очолював заступник Міністра К. І. Грищенко).

17–18 лютого 1999 р. в Туніській Республіці перебував з офіційним візитом заступник Міністра закордонних справ України О. І. Майданник із метою

передачі особистого Послання Президента України Л. Д. Кучми Президенту Тунісу Бен Алі та проведення другого раунду політичних консультацій.

У період 4–6 липня 2002 р. відбувся візит Державного секретаря МЗС України Ю. А. Сергеева до Туніської Республіки з метою проведення третього раунду політичних консультацій у відповідності до підписаного в 1993 р. Протоколу між зовнішньополітичними відомствами двох держав щодо політичних консультацій. До складу української делегації у ході зазначеного візиту входили також Державний секретар Міністерства охорони здоров'я Ю. В. Поляченко, заступник Державного секретаря Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції В. О. Безрученко. Туніську делегацію при проведенні політичних консультацій очолював Державний секретар МЗС Тунісу Юсеф Мокаддем [3].

Політичні консультації між Україною і Туніською Республікою не втратили актуальності, а тому вже 18 червня 2008 р. в Києві відбувся черговий четвертий раунд політичних консультацій. Українську делегацію очолював заступник Міністра закордонних справ України О. О. Горін, туніську – Державний секретар в європейських справах Міністерства закордонних справ Тунісу Хатем Бен Салем.

Новим етапом у розвитку дипломатичних відносин між Україною та Тунісом стало створення в 2008 р. у Верховній Раді України групи дружби “Україна-Туніс”, таку ж групу було створено у серпні 2010 р. в парламенті Туніської Республіки.

Договірні-правову базу відносин України та Тунісу складають 10 двосторонніх угод (2 – міждержавні, 4 – міжурядові, 4 – міжвідомчі), які були укладені від дня встановлення дипломатичних відносин між обома країнами [2, с. 23].

Процес підписання двосторонніх домовленостей був довгим, проте перспективним, на сьогоднішній день можна виділити ряд Угод і Протоколів, а саме:

- Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Туніською Республікою, 24 червня 1992 р., Київ. Зокрема, у Протоколі зазначалося: “Уряд України і Уряд Туніської Республіки, бажаючи розвивати дружні відносини і співробітництво в політичній, торгівельній, науковій, культурній та соціальній сферах, вирішили, згідно з положеннями Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 року, встановити дипломатичні відносини на рівні посольств із моменту підписання цього Протоколу. Обидві Сторони впевнені, що встановлення дипломатичних відносин між Україною і Тунісом відповідає інтересам обох країн та сприятиме зміцненню міжнародного співробітництва, миру і безпеки в усьому світі” [4].

- Протокол щодо політичних консультацій між Міністерством закордонних справ України та Міністерством закордонних справ Тунісу, 18 лютого 1993 р., Туніс. У документі чітко окреслено основні мотиви проведення політичних консультацій між Україною і Туніською Республікою, що забезпечувало б та задовольняло інтереси обох держав. Зокрема, було встановлено домовленість про необхідність:

- 1) Проводити регулярні політичні консультації на рівні Міністерств Закордонних Справ із метою аналізу розвитку двосторонніх відносин, а також обміну думками щодо регіональних і міжнародних проблем, що становлять обопільний інтерес.

- 2) Визначати за взаємною згодою рівень, порядок денний та місце проведення консультацій.

- 3) Проводити консультації по черзі в столицях обох країн, а також під час чергових сесій Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

4) У дусі взаємної згоди сприяти проведенню зустрічей між делегаціями і дипломатичними представниками обох країн в ООН й інших міжнародних організаціях” [5].

- Декларація про принципи відносин дружби та співробітництва між Україною і Туніською Республікою, 7 грудня 1993 р., Туніс [1].

- Угода між Урядом України та Урядом Туніської Республіки про регулярне повітряне сполучення, 7 грудня 1993 р., Туніс. В Угоді зазначалося про те, що: “Час від часу між авіаційними силами Договірних Сторін будуть проводитися консультації для забезпечення тісного співробітництва з усіх питань щодо виконання цієї Угоди” [6].

- Угода між Урядом України та Урядом Туніської Республіки про торгівельно-економічне співробітництво, 7 грудня 1993 р., Туніс [1].

- Угода між Держкомітетом України по туризму і Міністерством туризму та ремісництва Туніської Республіки, 7 квітня 1995 р. [2, с. 24–25].

- Угода про співробітництво між Українською спілкою промисловців і підприємців та Туніською спілкою промисловців, торгівлі та ремісництва, 10 жовтня 1997 р., Туніс [1].

- Угода про співробітництво між “Укрексімбанком” і Центральним банком Тунісу, липень 2013 р. [1].

- Угода між Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики і Національним інститутом стандартизації та промислової власності Туніської Республіки про співробітництво у сфері стандартизації і сертифікації, 19 червня 2008 р., Київ [1].

- Положення про Міжурядову українсько-туніську комісію з питань торгівельно-економічного та технічного співробітництва, червень 2008 р. [1].

Отже, можна зробити висновок, що політичні взаємовідносини між Україною і Туніською Республікою розвиваються в позитивному руслі, не загрожують втратою незалежності будь-якої зі сторін, а лише забезпечують гармонійний розвиток. Те, що співпраця у сфері політики відбувається лише в усній формі, шляхом проведення консультацій чи спільних зустрічей, безумовно є недостатньою умовою налагодження тісних стосунків, проте перспективи на майбутнє не дозволяють опускати руки, й, можливо, за рядом політичних консультацій послідує ланцюжок нових договорів.

Список використаних джерел

1. *Договірно-правова база між Україною і Тунісом.* – Режим доступу: <http://tunis.mfa.gov.ua/ua/ukraine-tn/legal-acts>
2. *Макух В. В. Україна та країни Магрибу: реалії та перспективи розвитку співробітництва / В. В. Макух.* – Одеса: Фенікс, 2010. – 244 с.
3. *Політичні відносини між Україною і Тунісом.* – Режим доступу: <http://tunis.mfa.gov.ua/ua/ukraine-tn/diplomacy>
4. *Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Туніською Республікою.* – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/788_007
5. *Протокол щодо політичних консультацій між Міністерством Закордонних Справ України і Міністерством Закордонних Справ Туніської Республіки.* – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/788_008
6. *Угода між Урядом України та Урядом Туніської Республіки про регулярне повітряне сполучення.* – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU93620.html
7. *Угода між Урядом України та Урядом Туніської Республіки про торгівельно-економічне співробітництво.* – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/788_002
8. *Угода про науково-технічне співробітництво між Урядом України і Урядом Туніської Республіки.* – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/788_004

Татьяна Лахманюк

**СОТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ УКРАИНОЙ И ТУНИССКОЙ
РЕСПУБЛИКОЙ В ПОЛИТИЧЕСКОМ ИЗМЕРЕНИИ**

В статье автор рассматривает политическое сотрудничество Украины и Тунисской Республики, акцентирует внимание на договорно-правовой базе этих контактов, исследует направления политических связей, их содержание и приоритеты.

Ключевые слова: Украина, Тунисская Республика, политическое сотрудничество, отношения, внешняя политика.

Tetyana Lakhmanyuk

**COLLABORATION BETWEEN UKRAINE AND TUNISIAN REPUBLIC IN
POLITICAL MEASURING**

In the article an author examines the political collaboration of Ukraine and Tunisian Republic, accents attention on the base of these contacts, probes directions of political connections, their maintenance and priorities.

Key words: Ukraine, Tunisian Republic, political collaboration, relations, foreign policy.